

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

**РЕФЕРАТ О РЕИЗБОРУ ОЉЕ ЈОВАНОВИЋ
У ЗВАЊЕ ИСТРАЖИВАЧ-САРАДНИК**

На предлог Кадровске комисије Филозофског факултета Универзитета у Београду, Наставно-научно веће Филозофског факултета, на својој XIX редовној седници одржаној 14.05.2015. године, донело је одлуку да се покрене поступак за реизбор Оље Јовановић у звање истраживач-сарадник. Наставно-научно веће је на истој седници формирало комисију за припрему извештаја о кандидаткињи. Комисија је извештај сачинила у складу са одредбама Закона о научноистраживачкој делатности (Сл. гласник РС, 110/2005, 50/2006, 18/2010) и Правилником о поступку и начину вредновања и квантитативном исказивању научно-истраживачких резултата истраживача (Сл. гласник РС, 38/2008).

Комисија је прегледала конкурсну документацију, анализирала професионалну делатност кандидаткиње, као и њене научне и стручне радове. На основу тога, Комисија подноси следећи извештај, као и предлог који из анализе следи.

Основни биографски подаци

Оља Јовановић рођена је 14.10.1985. године у Тузли, Босна и Херцеговина. Основну школу и гимназију завршава у Даниловграду, Црна Гора, као *лучоноша* и најбољи ђак генерације. Уписала је студије психологије на Филозофском факултету у Београду 2004. године и завршила их 2009. године са просечном оценом 9,21. У октобру 2009. године одбранила је дипломски рад на тему "Ставови наставника разредне и предметне наставе према инклузивном образовању дјеце са посебним потребама" пред комисијом у саставу доц. др Данијела Петровић, доц. др Драгица Павловић Бабић и проф. др Вера Рајовић (ментор), са оценом 10.

Докторске студије на Одељењу за психологију Филозофског факултета у Београду уписује у фебруару 2011. године. Положила је пет испита са просечном оценом 9,6. Од 2012. до 2015. године била је стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, и као млади истраживач-докторант била је ангажована на пројекту „Идентификација, мерење и развој когнитивних и емоционалних компетенција важних друштву оријентисаном на европске интеграције“ (Бр. ОИ 179018) Института за психологију, подржаном од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Преглед научног и стручног рада кандидата

У наставку ће бити приказан и оцењен научно-истраживачки и педагошки рад кандидаткиње, као и њена научна продукција у претходном периоду.

Научноистраживачки ангажман

Оља Јовановић је изузетно активна у области психологије образовања, те кроз сопствени ангажман и учешће у различитим пројектима, поред тога што осигурава да буде у току са савременим међународним трендовима у овој области, променама у образовним политикама, као и стањем у пракси на националном нивоу, пружа и значајан допринос кроз спој младости и значајног теренског и истраживачког искуства у области. У свом научностручном ангажовању доминантно је била усмерена на образовање деце из маргинализованих група и иницијално образовање наставника, а у последње две године и на превенцију раног напуштања школовања.

Свој ангажман у области започиње волонтерским ангажманима у раду са децом којој је потребна додатна подршка и као демонстратор на предмету Психологија особа ометених у развоју на основним студијама Одељења за психологију (2008-2010). У периоду од маја до септембра 2010. године као истраживач учествује у пројекту „Подршка породицама деце са сметњама у развоју“ који су реализовали Асоцијација за алтернативно породично старање о деци „Фамилиа“ и УНИЦЕФ Србија у партнерству са Министарством рада и социјалне политике Републике Србије.

Од маја до децембра 2010. године запошљава се у удружењу грађана „Форум педагога“ на позицији секретар редакције научног часописа „Педагогија“. Од фебруара 2011. започиње сарадњу са издавачким предузећем „Едука“ у својству рецензента уџбеника за основношколски узраст. Као што је претходно наведено, од фебруара 2012. до фебруара 2015. године као студент докторских студија и стипендиста Министарства просвете и науке

РС је ангажована на пројекту „Идентификација, мерење и развој когнитивних и емоционалних компетенција важних друштву оријентисаном на европске интеграције“ (Бр. ОИ 179018) Института за психологију, подржаном од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије. На истом пројекту је од марта 2015. године ангажована као истраживач сарадник.

Од 2012. до 2014. године учествује у Темпус пројектима „Мастер програм за образовање предметних наставника“ и „Equi-Ed - Једнак приступ за све: оснаживање социјалне димензије у циљу јачања европског простора високог образовања“ као члан тима Филозофског факултета у Београду, као и у ЕАСЕА пројекту „EnAble“ усмереном на испитивање употребе асистивних технологија у учењу одраслих особа с посебним потребама.

Од 2010. године, па до данас била је укључена у бројне пројекте и истраживања, од којих ћемо споменути само најважније за област којом се кандидаткиња примарно бави: пројекти „Мониторинг инклузије“ и „Мониторинг инклузије Рома“ који су у периоду од 2011. до 2013. године реализовали Центра за образовне политике и Фонд за отворено друштво, пројекти „Развој Оквира за праћење инклузивног образовања у Србији“ и „Процена стања инклузивног образовања у Републици Србији“ који је у периоду од 2013. до 2015. године реализовао тим Института за психологију, а подржали га УНИЦЕФ, Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва Владе Републике Србије и Фонд за отворено друштво. Тренутно је као истраживач ангажована на пројекту „Од инклузивних идентитета ка инклузивним друштвима: истраживање комплексности социјалних идентитета младих на Западном Балкану“ који координише Филозофски факултет у Београду у оквиру Регионалног програма подршке истраживању у области друштвених наука на Западном Балкану (РРПП), затим као консултант за праћење и евалуацију пројекта „Друштвени центри у југоисточној Србији“ који реализују Група за децу и младе „Индиго“, Уницеф и Швајцарска агенција за развој и сарадњу, и као ментор средњим стручним школама у оквиру пројекта „CroCoos – Cross-sectoral cooperation focused solutions for preventing early school leaving“ који финансира Темпус фондација Мађарске. Наведени пројекти су усмерени на унапређење квалитета и праведности образовног система, али и на развој толеранције и прихватања између младих који припадају групама под ризиком од социјалног искључивања.

Поред наведеног, током 2014. и 2015. године Оља Јовановић је била ангажована као асистент за подршку раду Националног просветног савета, где је, између осталог, била укључена у рад Комисије за спречавање раног напуштања школовања. У истом периоду

кандидаткиња је од стране Уницефа била ангажована као асистент на пројектима из области инклузивног образовања и спречавања раног напуштања школовања. У оквиру овог ангажмана, кандидаткиња је пратила реализацију постојећих иницијатива и била укључена у креирање нових.

Члан је Друштва психолога Србије, Друштва истраживача у области образовања у Србији и Националне групе за професионални развој наставника у оквиру Отвореног метода координације.

Педагошки рад кандидата

Почевши од школске 2011/12. године, као студент докторских студија Оља је ангажована у извођењу вежби из предмета који се реализују при Центру за образовање наставника и Одељењу за психологију. Током овог периода Оља је била ангажована на предметима из области психологије образовања, и то: *Психологија за наставнике* на основним студијама скоро свих одељења Филозофског факултета, *Методици наставе психологије* на основним и мастер студијама Одељења за психологију, *Психологији деце са посебним потребама* и *Медијација* на основним студијама Одељења за психологију и предмету *Васпитно-образовни рад са децом са посебним потребама* на основним студијама Одељења за педагогију. Поред тога, Оља Јовановић је активно укључена у реализацију мастер програма и програма учења током читавог живота „Образовање наставника предметне наставе“.

Кроз свој педагошки рад, Оља Јовановић је показала посвећеност у наставном раду, улажући напоре да унапреди и осавремени процес наставе и учини га што интерактивнијим. О квалитету њеног педагошког рада сведоче резултати предметне, али и спољашње (факултетске) евалуације. Поред тога, Оља је показала изузетну кооперативност и колегијалност у раду са студентима и колегама, као и, за академске кругове ретку, вештину неговања сарадње са институцијама – сарадницима на практичним задацима студената.

Преглед и оцена објављених радова

У периоду од 2012. године Оља Јовановић је објавила пет научних чланака, при чему је један чланак објављен у истакнутом међународном часопису „European Journal of Teacher Education“ (импакт фактор 0,950). Поред тога, Оља је објавила више коауторских рецензираних радова у научним монографијама, тематским зборницима и

зборницима радова са конференција и скупова. Од наведених радова потребно је истаћи коауторска поглавља у монографији „Оквир за праћење инклузивног образовања у Србији“, у којој је описан свеобухватни оквир за праћење инклузивног образовања који је тимски креиран на основу међународних искустава и резултата националних истраживања проблема имплементације инклузивног образовања, као и коауторско поглавље у монографији „International Handbook of Peace and Reconciliation“ у издању издавачке куће „Springer“. У оквиру Темпус пројекта „Мастер програм за образовање предметних наставника“, кандидаткиња је била коаутор при изради две рецензиране публикације у издању Центра за образовање наставника Филозофског факултета у Београду „Образовање наставника- програми и евалуација програма“ и „Школска пракса у образовању будућих наставника – водич кроз школску праксу“.

Поред тога, Оља Јовановић је имала излагања на конференцијама и скуповима, која су објављена у изводима. У објављеним и изложеним радовима бавила се психологијом образовања и социјалном психологијом, користећи се како квантитативном, тако и квалитативном методологијом.

У наставку ће бити дат приказ три објављена рецензирана рада кандидаткиње.

Jovanović, O., Simić, N. Rajović, V. (2014). Students at risk: Perceptions of Serbian teachers and implications for teacher education. *European Journal of Teacher Education*, 37 (2), 220-236.

- **Категорија часописа:** M22
- **Врста рада:** Оригинални научни рад

У овом истраживању аутори су испитивали како наставници опажају ученике из друштвено искључених група (Роме, ученике из породица са ниским социоекономским статусом, ученика са сметњама у развоју), њихову интеракцију са вршњацима и сопствену улогу у процесу социјалне инклузије ове деце. Узорак је чинило 94 полуструктурирана интервјуа који су подвргнути квалитативној анализи садржаја. Анализом интервјуа идентификовано је неколико значајних тема. Опис ученика је обично обухватао три теме: карактеристике ученика, академско постигнуће и понашање ученика на часу и однос са вршњацима. На основу коришћених израза описи ученика су према тону сврстани у позитивне, неутралне или негативне. С друге стране, говор наставника о себи је обично обухватао следеће четири теме: само-ефикасност, наставне стратегије и стратегије управљања одељењем, сарадњу са родитељима и колегама и перцепцију циљева и задатака образовања. Идентификоване теме су указале на

различиту наставничку перцепцију ученика из различитих група које су под ризиком од друштвеног искључивања. Док ученике ромске националности и ученике из породица ниског социо-економског статуса наставници углавном описују користећи позитиван тон, опис ученика са сметњама у развоју варира на димензији *позитиван-зависи од врсте развојне сметње-негативан* тон. Анализа указује и да су разлике у перцепцијама ученика који су под ризиком од друштвеног искључивања повезане са начином на који наставник организује наставу, сарађује са колегама и родитељима и види циљеве образовања. У закључку, аутори формулишу препоруке за образовање будућих наставника утемељене на добијеним резултатима.

Rajović, V., Jovanović, O. (2013). The barriers to inclusive education: Mapping 10 years of Serbian teachers' attitudes toward inclusive education. *Journal of Special Education and Rehabilitation*, vol. 14, 3-4, 78-97.

- **Категорија часописа:** M24

- **Врста рада:** Оригинални научни рад

Прегледом 15 независних студија насталих између 2002. и 2012. године аутори покушавају да идентификују трендове у ставовима наставника према инклузивном образовању у Србији, детерминанте става према инклузији који се доследно кроз студије показују као значајне. Поред тога, аутори дају преглед образовног контекста у Србији пре и после системског увођења инклузивног образовања (Закон о основама система образовања и васпитања из 2009. године), као и преглед реформи у области образовних политика, анализирајући утицај ових реформи на образовну праксу у школама. Налази указују да су, упркос бројним изменама образовне политике, промене у образовној пракси, описаној кроз ставове наставника, знатно спорије. Анализа је указала и на добити и препреке при спровођењу инклузије из перспективе наставника. Као добити наставници најчешће наводе развој социјалних вештина свих ученика и смањење предрасуда према особама са сметњама у развоју. С друге стране, наставници препознају и бројне изазове у имплементацији инклузивног образовања почевши од неадекватног иницијалног образовања и програма стручног усавршавања наставника, преко недостатка ресурса до негативних ставова вршњака у редовним одељењима према ученицима са сметњама у развоју. На основу наведених налаза, аутори су формулисали препоруке за доносиоце образовних политика.

Станчић, М., Јовановић, О., Симић, Н. (2013). Перспективе о настави будућих наставника: У шта верују, чему би тежили и шта би радили у настави. *Андрагошке студије*, бр. 1, 131-146.

- **Категорија часописа:** M24
- **Врста рада:** Оригинални научни рад

Рад се бави имплицитним теоријама студената – будућих наставника о настави и учењу. Узорак је обухватио 162 студента 3. и 4. године Филозофског факултета у Београду који током иницијалног образовања похађају психолошко-педагошке предмете. Резултати показују да 31,5% испитаника нема дефинисану ниједну доминантну перспективу о настави, док од испитаника који имају доминантне перспективе о настави, најучесталија је перспектива о настави као увођењу у праксу, док је најмање присутна перспектива о настави као друштвеној реформи. С обзиром да је узорак обухватио студенте у различитим фазама похађања психолошко-педагошких предмета, аутори су испитали и да ли број похађаних психолошко-педагошких предмета утиче на преференцију одређених перспектива о настави. Резултати показују да број педагошко-психолошких предмета које су студенти похађали утиче на заступљеност одређених перспектива о настави и учењу, тако што је међу студентима који су похађали већи број психолошко-педагошких предмета у мањој мери заступљена перспектива о настави као трансмисији, док је у већој мери заступљена перспектива о настави као бризи о ученицима. Овај резултат сугерише да се уверења и намере студената, па и потенцијалне акције у вези са наставом, мењају под утицајем наставничког образовања какво се реализује на Филозофском факултету Универзитета у Београду. На основу наведених резултата формулисане су препоруке за иницијално образовање наставника.

Закључак и предлог одлуке

На основу података о професионалном развоју, као и на основу анализе вредности научних радова Оље Јовановић, комисија је сагласна у мишљењу да је Оља Јовановић својим досадашњим радом показала способност за уочавање теоријских и практичних проблема у васпитању и образовању, њихово исраживачко уобличавање, одговарајуће методолошко вођење, анализирање и интерпретацију у складу са

савременим научним контекстом уз значајне увиде о импликацијама за друштвену политику и праксу. Такође, показала је посвећеност у наставном раду, кооперативност, колегијалност као и високу етичност. На основу свега наведеног, Комисија сматра да Оља Јовановић испуњава све формалне и садржинске услове за избор у звање истраживач-сарадник, те предлаже Наставно-научном већу Филозофског факултета да изабере Ољу Јовановић у звање истраживач-сарадник.

Београд, 24. август 2015. године

КОМИСИЈА:

проф. др Вера Рајовић

проф. др Ана Пешикан

проф. др Данијела Петровић

Прилог 1. Библиографија кандидаткиње након последњег избора у звање

Radovi objavljeni u naučnim časopisima

- Jovanović, O., Petrović, N. (2015). Uloga orijentacije ka socijalnoj dominaciji, efekata kolektivne traume i regulatornog fokusa u predikciji izraženosti nacionalnog identiteta. *Primenjena psihologija*, VIII/1, 67-82.
- Jovanovic, O., Simic, N., Rajovic, V. (2014). Students at risk: Perceptions of Serbian teachers and implications for teacher education. *European Journal of Teacher Education*, 37 (2), 220-236.
- Rajović, V., Jovanović, O. (2013). The Barriers to Inclusive Education: Mapping 10 Years of Serbian Teachers' Attitudes towards Inclusive Education. *Journal of Special Education and Rehabilitation*, Vol. 14, 3-4, 78-97.
- Stančić, M., Jovanović, O., Simić, N. (2013). Perspektive o nastavi budućih nastavnika: U šta veruju, čemu bi težili i šta bi radili u nastavi. *Andragoške studije*, br. 1, 131–146.
- Jovanović, O. (2013). Uticaj implicitnih nastavničkih uverenja na učenje i razvoj učenika. *Godišnjak za psihologiju*, Vol. 10, No. 12, str. 55-68.

Poglavlja u naučnim monografijama

- Jovanović, V., Pavlović Babić D., Jovanović, O. (2014). Opštinski nivo. U I. Latinović (ur.), *Okvir za praćenje inkluzivnog obrazovanja u Srbiji* (66–78). Beograd: Tim sa socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva i UNICEF.
- Kovač Cerović T., Pavlović Babić D., Jovanović, O. (2014). Oslonci za izradu Okvira za praćenje razvoja inkluzivnog obrazovanja u Srbiji. U I. Latinović (ur.), *Okvir za praćenje inkluzivnog obrazovanja u Srbiji* (12–37). Beograd: Tim sa socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva i UNICEF.
- Pavlović Babić D., Jovanović, O., Jovanović, V. (2014). Školski nivo. U I. Latinović (ur.), *Okvir za praćenje inkluzivnog obrazovanja u Srbiji* (79–103). Beograd: Tim sa socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva i UNICEF.
- Petrovic, N., Jovanovic, O., Murtagh, E., McCarthy, S., Miheljak, V., Polič, M., Tsatsaroni, C., Medvedeva, A., Yalcinkaya, A. (2013). Achieving World Peace – Views from Russia, Serbia, Slovenia and Greece. In Malley-Morrison, K. and McCarthy, S. (Eds.). *International Handbook of Peace and Reconciliation*, Vol. 2 (499–520). Peace Psychology Book Series. New York: Springer.

Radovi objavljeni u tematskim zbornicima nacionalnog i međunarodnog značaja

- Rajović, V., Jovanović, O. (2014). Medijacija u inkluzivnom obrazovanju. U T. Džamonja-Ignjatović (ur.), *Medijacija – principi, proces, primena* (423–443). Beograd: Centar za primenjenu psihologiju.

Radovi objavljeni u celini u zbornicima radova sa konferencija i skupova

- Pavlović Babić D., Jovanović, O. (2014). Okvir za praćenje inkluzivnog obrazovanja u Srbiji – procena inkluzivnosti na nivou škole. U R. Nikolić (ur.), *Nastava i učenje – savremeni pristupi i perspektive* (701–716). Užice: Učiteljski fakultet u Užicu.
- Jovanović, O., Bogdanović, S., Simić, N. (2013). Povezanost bazičnih crta ličnosti i motivacije studenata nastavničkih fakulteta za posao nastavnika. U Tošković, O. i drugi (ur.), *Empirijska istraživanja u psihologiji* (295–301). Beograd: Institut za psihologiju.

Apstrakti radova objavljeni u zbornicima sa konferencija i skupova

- Jovanović, O., Rajović, V., Pavlović Babić, D. (2015). Razvoj i provera psihometrijskih karakteristika instrumenta Izrada i realizacija IOPa. U Kostić, A. i dr. (ur.), *Empirijska istraživanja u psihologiji 2015, Knjiga rezimea* (75–76). Institut za psihologiju, Beograd.
- Jovanovic, O. (2014). Barriers to Inclusion: ICT use by Serbian adults with disabilities. In Evans, S., Ball, S., Starcic, A. (eds.), *Proceedings of the Second International Conference on Using New Technologies for Inclusive Learning* (pp. 53). York: Jisc TechDis.
- Jovanović, O., Petrović, N. (2014). Povezanost efekata kolektivne trauma i identifikacije sa nacionalnim identitetom. U Kostić, A. i dr. (ur.), *Empirijska istraživanja u psihologiji 2014, Knjiga rezimea* (130–131). Institut za psihologiju, Beograd.
- Petrović, N., Jovanović, O. (2014). Uticaj kongruentnosti ličnog i grupnog regulatornog fokusa na identifikaciju sa nacionalnom grupom. U Kostić, A. i dr. (ur.), *Empirijska istraživanja u psihologiji 2014, Knjiga rezimea* (131–132). Institut za psihologiju, Beograd.
- Manović, M., Rajović, V., Jovanović, O. (2014). Povezanost opažene socijalne podrške, mehanizama za prevladanje stresa i profesionalnog sagorevanja nastavnika osnovnih škola u kontekstu inkluzivnog obrazovanja. U Kostić, A. i dr. (ur.), *Empirijska istraživanja u psihologiji 2014, Knjiga rezimea* (78–79). Institut za psihologiju, Beograd.
- Simić, N., Bogdanović, S., Jovanović, O. (2013). Zašto želim da budem nastavnik? – struktura motivacije studenata “nastavničkih” fakulteta za posao nastavnika. U Tošković, O. i dr. (ur.), *Empirijska istraživanja u psihologiji 2013, Knjiga rezimea* (79–80). Institut za psihologiju, Beograd.
- Jovanović, O., Bogdanović, S., Simić, N. (2013). Povezanost bazičnih crta ličnosti i motivacije studenata „nastavničkih” fakulteta za posao nastavnika. U Tošković, O. i dr. (ur.), *Empirijska istraživanja u psihologiji 2013, Knjiga rezimea* (77–78). Institut za psihologiju, Beograd.

Priručnici i vodiči

Rajović, V. (Ur.) (2014). *Obrazovanje nastavnika – programi i evaluacija programa*. Beograd: Centar za obrazovanje nastavnika, Filozofski fakultet u Beogradu.

Jovanović, O., Radulović, L., Rajović, V., Simić, N., Stančić, M. (2014). *Školska praksa u obrazovanju budućih nastavnika – vodič kroz školsku praksu*. Beograd: Centar za obrazovanje nastavnika, Filozofski fakultet u Beogradu.